

Gemeente van Christus,

In onze tekst begint in het boek van Jesaja een nieuw gedeelte. De oude Jesaja, hij is jaren geleden gestorven. Hij was wel wat donker geëindigd. Hij voorspelde, dat het volk ten prooi zou vallen aan de grootmacht Babel. De enige troost voor Hizkia, de koning, was, dat hij het niet zou hoeven meemaken. Maar onder die dreigende lucht eindigde het spreken van de oude profeet. Hij had wel leerlingen, maar daar horen we weinig meer van. Er volgde een tijd van zwijgen. En in die tijd is er heel veel gebeurd.

O, er waren wel andere profeten gekomen, die het stokje overnamen. En hun toon werd steeds ernstiger, tot aan de wanhoop toe: het gaat mis, als jullie je leven niet veranderen! Lees het maar na bij Jeremia of bij Ezechiël, zie ze worstelen - en de mensen hadden er niet naar geluisterd. Misschien waren er wel die het anders wilden, maar er leek wel een soort onmacht te zijn, en de mensen en soms zelfs de profeten spraken elkaar tegen. Ze gingen het donker tegemoet, en toen was het onweer losgebarsten. Jeruzalem was verwoest, mensen waren weggevoerd, en wat een verhalen over leed, over dood, wat een trauma!

Weet u dat ik dat best beklemmend vind? Want onze tijd lijkt erop. Ook wij horen allerlei waarschuwend stemmen. Het komt niet goed met de aarde. Het komt niet goed met de samenleving. Het wordt heter, het wordt harder. We horen het, we zien het zelfs. En we zijn verdeeld, steeds verdeelder. Zijn we wel in staat om het te keren?

Maar in onze tekst klinkt een nieuw geluid. Troost, troost mijn volk! Het klinkt als een nieuwe opdracht! Maar wát een opdracht! Want troosten, dat is zo simpel niet. Troosten is best moeilijk. Het mag een kerntaak in de kerk zijn, want dat is het - we weten dat we er moeten zijn, als mensen in zorgen komen; als er verdriet is, dan leven we mee, we zoeken elkaar op. Maar dan voel je ook de onmacht, want wat moet je zeggen?

We hebben geleerd: soms is het beter om maar te zwijgen, om stil bij elkaar te zitten, en zo elkaar nabij te zijn, bij te staan. De vrienden van Job zeiden de eerste week niets, en in dat zwijgen waren ze betere troosters dan toen ze begonnen te spreken. Samen stil zijn kan heel kostbaar zijn.

Maar hier in onze tekst wordt meer gevraagd: Spreek! Spreek Jeruzalem moed in - letterlijk staat er: spreek tot het hart van Jeruzalem, spreek zo, dat het binnenkomt, dat het de ziel van het verdriet en de verslagenheid aanraakt. Maar hoe doe je dat? Kunnen wij dat?

Het geluid van de kerk en de christenheid is weleens sterker geweest dan vandaag de dag. We hebben wel wat weg van die zwijgende profeten. Wat zullen we zeggen bij de grote vragen van vandaag?

Troost, troost mijn volk! Daar is wel behoefte aan. Er zijn groepen jongeren, die met donkere gedachten leven: ze maken zich zorgen over hun toekomst, en er zijn er die erdoor verlamd worden. Er zijn harde werkers, die een levensideaal hadden, maar nu hun geluk zien afbrokkelen, de tijd lijkt zich tegen hen te keren en ze denken: waar hebben we voor geleefd? Er zijn mensen onder ons, verdreven uit hun land, en ze dragen pijn met zich mee, herinneringen die niet te verwerken zijn. Maar het ontbreekt hun aan de taal om zich echt uit te spreken. Kwetsbaar is ons

leven altijd geweest. Er is altijd de worsteling geweest met onze eindigheid, met de ongrijpbare gang die het leven soms gaat - dat is er ook nog altijd. Maar in onze tijd lijkt het allemaal nog veel groter geworden.

Troost, troost mijn volk! Ja, maar hoe? Hoe bereiken we elkaar? En wijzelf, durven wij de problemen in de ogen te kijken, hoe staat het met onze eigen moed? Hebben wij hoop te bieden, hoop die onszelf erbovenop houdt, hoop om te delen met anderen? Jesaja's leerlingen zwegen - we weten niet waarom. Was het, omdat ze zélf geen goede woorden hadden?

God zij dank legt Hij hun hier troostwoorden in de mond. "Maak haar bekend dat hun slavendienst voorbij is, dat haar schuld is voldaan!" Gisteren was het Keti Koti, en toen hoorden we over slavendienst, die dan wel afgeschaft, maar toch in de ervaring van de getroffenen nog niet echt voorbij is. En we hoorden over schuld, over excuses, over de erkenning van fouten in het verleden, maar daarachter staat geen punt, maar een komma.

Het is wat wonderlijk. Woorden als 'zonde' en 'schuld', die zijn een tijd lang in de kerken wat meer op de achtergrond geraakt - we vonden ze te zwaar, te somber. Maar in onze tijd komen ze keihard terug. Hoe vaak klonken er de laatste jaren geen excuses? Tegenover Indonesië, tegenover Groningers, tegenover mensen uit Srebrenica, tegenover in de steek gelaten militairen, tegenover de Joden, tegenover slachtoffers van de kindertoeslagaffaire. En wat dragen we mee tegenover toekomstige generaties, wat zullen die denken over de wereld die we hun nalaten?

Ik weet wel: we zijn het daar niet allemaal over eens. Soms was het meer onmacht dan opzettelijk kwaad, soms was het meer blindheid dan bewuste slechtheid. Soms is er ook schuld aan de andere kant, is kwaad door ander kwaad gewekt, zaten we gevangen in een wereld die nu eenmaal zo werkte, zo dácht men. Maar dat maakt het niet veel beter. We moeten ermee leven, dat schuld echt bestaat, dat onze handen niet schoon zijn, dat we delen in een collectief falen.

Maar wisten we dat eigenlijk niet allang? Israël moest het in Babel onder ogen zien, het kapotte Jeruzalem was er een schrijnend teken van: Gods volk heeft gefaald. Dat maakt de pijn van de ballingschap des te erger. Ze konden niet schuilen in het slachtofferschap. Natuurlijk: vijandige machten zijn slecht, hun misdaden waren vreselijk - maar de zonden van het volk waren er ook. En je hoort in de liederen en de gebeden van de ballingschap dan naast de klacht ook de erkenning van schuld naar voren komen. Dat maakte het zwijgen van God des te zwaarder.

Maar nu klinkt een stem: Troost, troost mijn volk! Kondigt ze aan dat hun schuld is voldaan, dat er vergeving is! Dat betekent: het is echt voorbij! Dat is een nieuw geluid in een verslagen wereld. Als het te vroeg klinkt, klinkt het goedkoop. Maar als het in de nood klinkt, wat een verlossing! Jezus bracht de vergeving. De verlamde man, die bij Hem gebracht werd - we weten niets van zijn leven, maar Jezus wist het wel - kreeg als eerste te horen: Je zonden zijn vergeven. En dat mochten allerlei verloren kinderen van God horen, tollenaar - je zonden zijn je vergeven, vrouw met een bedenkelijk verleden - het is vergeven!

Ja, Jezus' kruis staat in het teken van de vergeving: Vader, vergeef het hun, klinkt daar, heden mag je met Mij in het paradijs zijn, het is volbracht! De schuld is voldaan!

En dat mag ook de mond van de zwijgende profeten los maken. Troost, troost mijn volk, zegt uw God! Daar zit de vergeving al in: God zegt: je bent mijn volk, noemt zichzelf: uw God. Dat dat kan klinken in een door zonde en schuld getekende wereld, dat is iets machtigs!

Soms hoor je weleens levensverhalen van mensen, die langs een moeilijke weg God hebben gevonden. Die zijn niet onmiddellijk alle problemen kwijt, maar wat hen draagt is: er is vergeving - ik mag een kind van God zijn, en Hij is mijn Vader. Soms merk ik het bij mensen die aan het einde van hun leven staan, en dan de moed hebben eerlijk terug te kijken: ze zijn alleen te troosten door ze te vertellen over de genade, dat Gods liefde door alles heen blijft.

En daar zal het licht voor onze wereld ook vandaan moeten komen. We zien veel goedwillendheid, maar het is een goedwillendheid in onmacht. Er gebeuren prachtige dingen, maar het is niet genoeg. De echte troost is alleen te vinden, waar God zich weer naar ons toekeert. Troost, troost mijn volk! In die woorden gebeurt dat. En als wij moeten troosten, als die opdracht ook naar ons toe komt, dan kan het alleen omdat die woorden hebben geklonken. Misschien is het nog te vroeg, te vroeg voor de troost als antwoord voor de wereld vandaag. Misschien zijn we er met zijn allen nog niet klaar voor. Misschien moeten we eerst nog dieper de onmacht ervaren. Maar de schuld, die begint te leven, en zonder hoop op vergeving stort die ons in de wanhoop.

Toen de verloren zoon zijn schuld ontdekte, toen hij in de ellende bij de varkens zat, toen was er van binnen een stem die zei: ik moet opstaan en naar mijn vader gaan. Daar vanbinnen, daar zat diep verscholen onder alles van de jaren daarvoor de droom van de vergeving. Die was nog niet afgestorven.

Het is een droom om te koesteren. Het kan zijn, dat het voor het grote spreken nog niet de tijd is. Maar in de stilte mogen we het wel alvast bewaren, de hoop voor morgen, niet dat het wel mee zal vallen, maar dat door alles heen er een weg is naar de vergeving. We mogen het bewaren in onze verhalen, die vertellen hoe we in ons kleine leven de vergevende liefde en trouw van God vinden. Want dat kan je troosten als klein mensenkind.

We mogen het bewaren door ons niet groot te houden, alsof wij beter zijn, maar door zelf ons heil te zoeken bij de genade. Dat is een troostende gedachte, en die lokt hopelijk ook anderen. Want waar het wonder gebeurt, dat we sámen in de vergeving gaan staan, daar verzacht het lijden. Daar komt ruimte, waarin de ontrechte en de schuldige elkaar ontmoeten, de verslaafde van mensen en de verslaafde aan rijkdom, de verbitterde en de verharde, en daar komt ruimte samen te leren leven aan de hand van hun Vader, volk van hun God.

Voor het vergeven Israël ging een nieuwe weg open, het beloofde land lokte. Jeruzalem hoorde een nieuw geluid, het hoorde op. En de verlamde stond op uit zijn zonde en zijn kwaal, en begon te lopen. Ze waren getroost, écht getroost. Dat is mogelijk bij God. Moge die troost over ons allen, en onze wereld komen.

Amen.